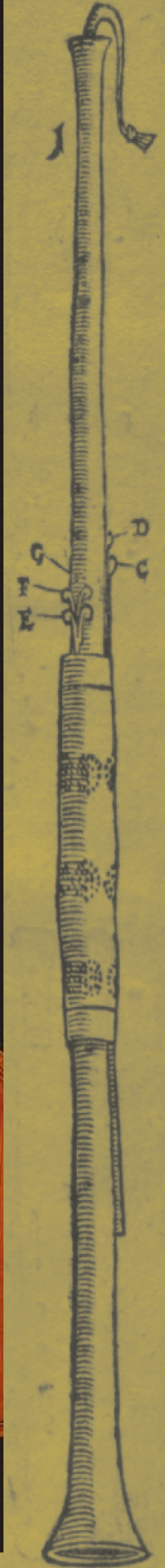

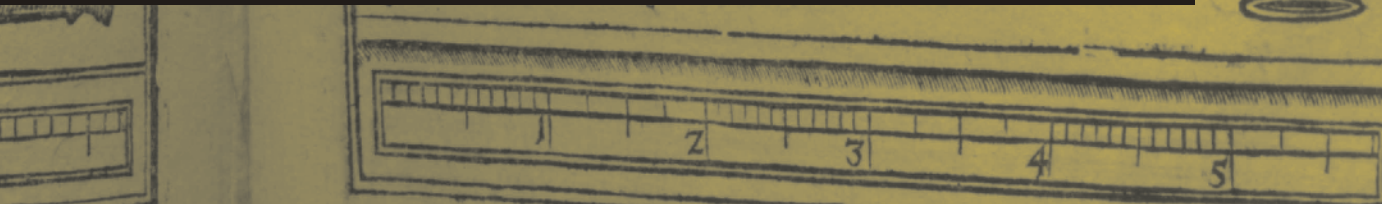
Musikmuseet

Det Klingende Museum

- på besøg i musikkens verden

 Nationalmuseet
National Museum of Denmark

Lydene i og omkring os

Vores verden er fuld af musik og lyde. Prøv at lytte til lydene omkring dig lige nu. Hvilke lyde kan du høre?

Måske kan du høre din egen vejtrækning? Måske kan du høre nogen rasle med noget i hånden? Måske kan du høre en hund gø eller en bil køre forbi udenfor? Måske rumler det i din mave?

Nogle gange kan det hjælpe at lukke øjnene - så hører vi lydene omkring os endnu bedre. Vi bruger hele tiden vores ører til at lytte med. Lige fra vi lå inde i vores mors mave, har vi lyttet til verden omkring os.

Verden er fuld af lyd

God og dårlig lyd

Nogle lyde gør os glade, andre gør os vrede eller trætte. Har du tænkt over, at der findes forskellige lyde? Vi mennesker kan lave lyde, som er rare at lytte til. Og der findes lyde fra naturen og vores omgivelser, som er rare at lytte til.

Det er ikke alle lyde, der er rare at lytte til. Når lyden ikke er rar at lytte til, kalder vi den for støj. Tror du, at alle er enige om, hvilke lyde der er støj? Er du enig med dine forældre om, hvad der er støj?

Lydene
gør noget
ved os.

Der findes
både gode og dårlige
lyde.

Hvordan
lyder stilhed?

Giv eksempler på tre steder, hvor du oplever gode lyde.

1. _____ 2. _____ 3. _____

Giv også tre eksempler på steder, hvor du oplever støj.

1. _____ 2. _____ 3. _____

Og giv eksempler på steder, hvor du oplever stilhed.

1. _____ 2. _____ 3. _____

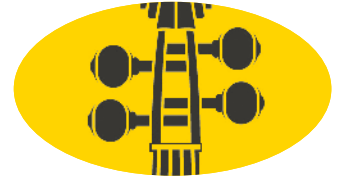

Lyde bliver til musik

Når vi skaber musik, sætter vi lyde sammen, som vi synes passer til hinanden. Lydene kan komme fra vores egen stemme eller fra musikinstrumenter. De kan også komme fra en computer eller være lyde fra hverdagen, fra trafikken eller noget helt femte.

Når vi sætter toner og lyde sammen på denne måde, kan der opstå noget helt nyt. De kan blive til musik.

Musik består af både toner og rytmer. Vælg en sang, som I ofte synger sammen i klassen. Hvilke toner er der i sangen? Og hvilke rytmer er der? Når vi ændrer på melodien toner og rytmer, bliver den hurtigt til en helt ny melodi.

Vi kan alle skabe musik.

Musik består både af toner, rytmer og klange.

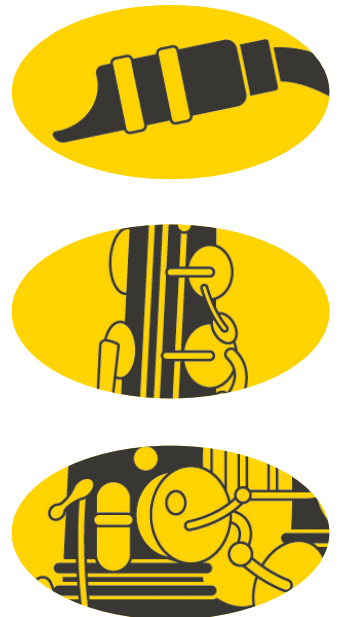

Musik består også af klange. Alle musikinstrumenter har deres egen lyd og klang. Det er derfor en vigtig del af komponistens arbejde at udvælge, hvilke instrumenter der skal spille musikken. Det lyder nemlig helt forskelligt, når melodien spilles af en violin, en saxofon, en el-guitar eller en tværfløjte.

Alle instrumenter har deres egen lyd og klang.

Nogle komponister skriver musikken ned på noder. Andre laver musik i computeren. Man kan også skabe musik ved at improvisere og eksperimentere, **mens** man spiller.

Har du prøvet at spille på et instrument? Har du prøvet at skabe musik sammen med din klasse eller dine venner?

Musikken gør noget ved os

Når vi lytter til musik, bliver vi ofte påvirket af den. Måske fortæller musikken os en historie. Måske minder den os om noget, vi har oplevet. Måske giver den os en helt bestemt følelse i kroppen.

Mange har et bestemt musikstykke, som betyder noget helt særligt for dem. Har du et yndlings-musikstykke? Hvorfor betyder netop dette musikstykke noget særligt? Gør musikken noget særligt ved dig?

Når du ser film, hører du også tit musik. For musikken er en vigtig del af filmen. Den er med til at fortælle historien. Den kan skabe spænding og fortælle om følelser på en helt anden måde, end filmens billeder kan.

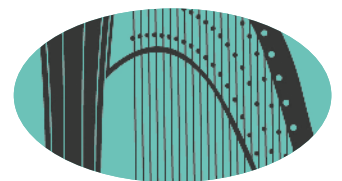
Har du nogen sinde prøvet at skrue ned for musikken i en spændende film? Hvad sker der med din oplevelse?

Musik kan hjælpe os med at huske.

Musik kan skabe følelser.

Musik kan fortælle historier.

Musik kan slippe vores fantasi løs.

Musik i brug

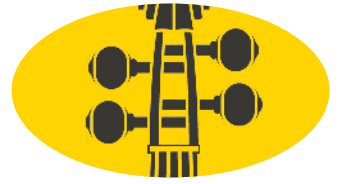
Vi lytter til musik på mange forskellige måder og mange forskellige steder. Vi kan høre musik, når vi shopper. Vi kan lytte til musik, når vi laver lektier eller dyrker sport. Vi kan gå til koncert for at lytte til musik. Vi kan lytte til musik, når vi skal slappe af. Vi kan lytte til musik alene, f.eks. i høretelefoner, og vi kan lytte sammen med andre.

Måske synger vi også selv en sang, mens vi vasker op eller cykler hjem fra skole.

Hvad bruger du musik til? Giv tre eksempler.

1. _____
2. _____
3. _____

Hvad gør musikken ved dig i disse situationer?
Hvordan ville det være uden musikken?

Der findes musik mange steder.

Der findes mange måder at lytte på.

Vi bruger musik på forskellige måder.

En verden fuld af musik og musikinstrumenter

Der har været musik, lige så længe der har været mennesker til. For mennesket har altid skabt musik. Og musikken har lydt meget forskelligt op gennem vores historie.

Verden er fyldt med musikinstrumenter, som alle ser forskellige ud, og som lyder forskelligt.

Hvis man rejser ud i verden, kan man opleve en masse forskellig musik og en masse forskellige musikinstrumenter. Har du hørt musik fra andre lande? Var den anderledes end den musik, du ellers hører? Hvorfor?

Nogle musikinstrumenter bliver lavet af instrumentmagerne, som har stået i lære i mange år for at lære det fine håndværk. Andre instrumenter bliver lavet af musikeren selv.

Mennesket har altid skabt musik.

På YouTube kan du lytte til musik fra alle dele af verden.

Det kan tage meget lang tid at bygge et musikinstrument.

Vi former lyd med musikinstrumenter

Når vi spiller på musikinstrumenter, bruger vi instrumentet til at forme lyden på en betemt måde. Nogle instrumenter kan skabe dybe lyde, nogle instrumenter kan skabe bløde lyde, nogle instrumenter kan skabe skarpe og sprøde lyde og meget, meget mere.

Musikinstrumentets lyd afhænger af, hvordan instrumentet er formet. Nogle musikinstrumenter er lange, andre er korte. Nogle er tykke, andre er tynde. Formen er afgørende for den lyd, som instrumentet danner.

Lyden afhænger også af, hvilket materiale musikinstrumentet er lavet af. Det kan være lavet af meget forskellige materialer, f.eks. træ, metal eller skind.

Lyden afhænger også af, hvordan man spiller på det. Skal man blæse, slå, stryge eller knipse på instrumentet for at få det til at danne lyd?

Prøv at kigge på de musikinstrumenter, som findes i skolens musiklokale. Hvad er de lavet af? Hvordan dannes lyden? Spiller instrumentet høje eller dybe toner eller begge?

Prøv at sammenligne instrumenterne ved at lukke øjnene og lytte. Kan man høre forskel på instrumenterne? Kan man høre, hvad de er lavet af? Kan man høre, hvordan lyden dannes i instrumentet?

Musikinstrumentets form bestemmer, hvordan lyden bliver.

Forskellige materialer giver forskellig lyd.

Lyden i instrumentet afhænger af, hvordan man spiller på det.

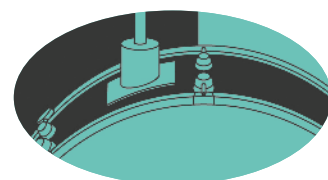
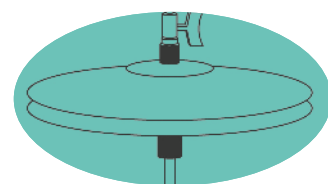
Med ørerne på stilke...

Der er mange måder at spille musik på. Man kan spille alene eller sammen med andre, i et band eller et orkester. Man kan spille for sig selv eller for andre - som ved en koncert. Når man spiller musik, er det vigtig, at man bruger sine ører.

Man skal bruge sine ører, når man spiller musik.

Når man spiller musik sammen, er det også vigtigt, at man samarbejder. Man skal ikke kun lytte til, hvad man selv spiller. Man må hele tiden lytte til, hvad de andre spiller, for at det kan passe sammen. Dette kalder man for sammenspil.

I klassisk musik spiller man ofte efter noder. I noderne kan man læse, hvilke toner man skal spille og hvordan. Når der er mange musikere i orkestret, som i et symfoniorkester, har man også en dirigent. Dirigenten viser musikerne, hvordan de skal spille. Ellers bliver det alt for svært at spille sammen.

I andre former for musik, for eksempel i folkemusik, har man slet ikke noder at spille efter. Her lærer man melodierne af sin familie og giver dem videre til sine egne børn. Musikken bliver spillet om og om igen og på den måde husket.

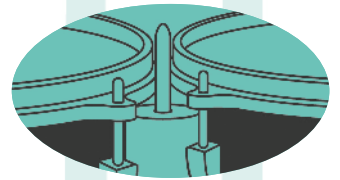
Rytmisk musik, som for eksempel rock- og popmusik, er nogle gange skrevet ned med noder. Men for det meste lærer musikerne melodierne udenad. De er også gode til at improvisere. Når man improviserer, leger man med musikken. Så har man lavet nogle aftaler, inden man går i gang. Hvem har hvilken rolle i musikken? Hvor længe må man spille? Hvilke toner må man lege med? Og så går man ellers bare i gang. Det er lidt ligesom at lege en leg sammen.

Det er sjovt at spille sammen.

Især når det lyder godt.

Ikke al musik er skrevet ned på noder.

Man kan lege med musik.

På besøg på Musikmuseet og i Det Klingende Museum

Når du kommer på besøg på Musikmuseet, vil du møde både musikere og musikinstrumenter. På Musikmuseet har vi mange forskellige slags musikinstrumenter. Nogle er gamle og meget fine. Dem må man ikke røre ved. Men i Det Klingende Museum har vi også en masse forskellige instrumenter, som du både må røre ved og spille på.

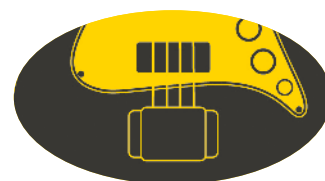
I Det Klingende Museum kan man prøve mange af de instrumenter, som bliver brugt til klassisk musik. Nogle af disse instrumenter er kopier af meget gamle instrumenter. Man kan også prøve mange af de instrumenter, som bliver brugt i rytmisk musik. Det kan for eksempel være i rock- og popmusik.

I Det Klingende Museum har vi desuden instrumenter fra andre dele af verden, som man kan prøve, for eksempel fra Kina.

Når du kommer på besøg i Det Klingende Museum, får du lov til at prøve nogle af alle disse mange musikinstrumenter. Vi glæder os til at se dig herinde!

Du kan prøve instrumenter i Det Klingende Museum.

Vi ses snart på Musikmuseet.

© Nationalmuseet og Musikmuseet/ Det Klingende Museum, 2014

Tekst bearbejdning: Ulla Hahn Ranmar efter forlæg af Steen Chr. Steensen/ Skoletjenesten

Foto forside: Pernille Klemp. Foto side 6: John Lee, Nationalmuseet. Fotos s. 2, 4, 5, 8: Musikmuseet.

Foto forside og s. 10, 11, 12: Kurt Larsen

Layout: Marianne Bisballe

